

PASOVÁNÍ RYTÍŘE ČESKÉHO LÉKAŘSKÉHO STAVU

22.3.2026 - | Česká lékařská komora

Rytířem českého lékařského stavu byl ve čtvrtek 19.3.2026 pasován Doc. MUDr. Petr Bartůněk, CSc.

Slavnostní laudatio, které pronesl prezident ČLK MUDr. Milan Kubek, naleznete níže.

Vážené kolegyně a kolegové, dámy a pánové,

Česká lékařská komora pravidelně oceňuje své nejvýznamnější členy již od roku 1996. Titul „Rytíř lékařského stavu“ je každoročně udělován jedné z osobností české medicíny, která výkonem své lékařské praxe či vědeckou činností významným způsobem přispěla k rozvoji medicíny, a která se zároveň svým morálním jednáním stala příkladem a vzorem pro své kolegy. Na rozdíl od celé řady dalších existujících ocenění je titul „Rytíř lékařského stavu“ výjimečný tím, že o jeho udělení rozhodují demokratickým způsobem samotní lékaři – členové komory. Dnes vstoupí do pomyslné síně slávy v pořadí již 32. člen tohoto elitního klubu – pan Doc. MUDr. Petr Bartůněk, CSc.

Petr Bartůněk se narodil 23.8.1939 ve znamení lva a srdcem i duchem zůstal po celý svůj život statečným lvem, překonávajícím nejrůznější překážky. Tou první se pro budoucího lékaře stal samotný proces přijímacího řízení na lékařskou fakultu, kam se po maturitě v roce 1956 musel kvůli špatnému kádrovému profilu hlásit celkem čtyřikrát. Během té doby pracoval jako dělník na Kladně, přičemž navzdory tomuto „vylepšování kádrového profilu“ jeho cesta na fakultu musela vést nakonec stejně ještě přes tzv. nultý ročník.

Během studia na lékařské fakultě byl Petr Bartůněk v letech 1963 – 1968 šéfredaktorem studentského časopisu Reflex a členem redakční rady časopisu University Karlovy. Cyklostylovaný časopis Reflex se pod jeho vedením stal, jak sám vzpomíná, jakýmsi „ostrůvkem pozitivní deviance“, což by jistě nebylo možné bez nadhledu a mimořádné tolerance profesora Ctirada Johna, kterého kolegium děkana pověřilo dozorem a tedy jakousi cenzurou časopisu. Mimochodem pan profesor John byl prvním z rytířů lékařského stavu, kterého jsem měl tu čest jako prezident komory v roce 2006, tedy před 20 lety pasovat.

Ale zpět k našemu laureátovi. Petr Bartůněk je mimo jiné znám tím, že byl organizátorem a účastníkem studentské Expedice Lambaréne, jejímž cílem bylo přivést humanitární pomoc pro nemocnici, kterou v Gabunu v Lambaréne založil v roce 1913 pro domorodce „Velký bílý kouzelník“ profesor Albert Schweitzer. Cesta nákladní Tatra 138 vedoucí napříč 13 africkými státy začala na Nový rok 1968 na Staroměstském náměstí v Praze. Avšak dříve, než naši dobrodruzi mohli podobně jako Hanzelka a Zikmund o dvacet let dříve začít překonávat nástrahy podnebí, lidí, zvířat a cest černého kontinentu, museli si cestu vybojovat vůči nedůvěřivým komunistickým úřadům. Jednu chvíli to vypadalo tak, že podmínkou pro povolení expedice bude to, že „Bartůněk zůstane doma“. Nakonec však vše dobře dopadlo a členové expedice, v jejímž rámci mimo jiné 30.3.1968 vystoupali na Kibo – 5 895 m vysoký vrchol Kilimandžára, se 10.9.1968 v pořádku vrátili do Prahy.

Po promoci v roce 1969 doktor Bartůněk nastoupil jako sekundární lékař na 4. interní kliniku a jejímu dresu zůstal věrný celý svůj profesní život. Od roku 1981 působil na lékařské fakultě jako odborný asistent a od roku 1983 do roku 1989 byl vedoucím lékařem JIP 4. interní kliniky.

Pro duši dobrodruha byla však samotná práce v nemocnici málo, a tak se například v roce 1974 co by lodní lékař plaví do Indie anebo v roce 1985 kryje jako lékař záda účastníkům Expedice korál, která byla první československou výpravou potápěčů a filmařů k Rudému moři.

Interna, jak všichni víme, je oborem nesmírně širokým, a tak si většina z nás hledá pod jejími křídly své místo. Doktora Bartůňka oslovila kardiologie a intenzivní péče.

Za zmínku stojí i to, že doktor Bartůňek patří mezi průkopníky telemedicíny. Spolu s inženýry z ČVUT je spoluautorem originálního zařízení pro přenos EKG signálu pomocí telefonu tzv. systém Telsar, který začal fungovat ji v roce 1982.

Od roku 1987 byl členem multioborové pracovní skupiny pro lymeskou boreliózu. Výsledkem práce této skupiny byla kromě přednášek a článků v odborných časopisech mimo jiné publikace Lymeská borelióza, která postupně vyšla v několika vydáních. Doktor Bartůňek také publikoval výsledky své studie pod názvem „Lyme carditis“.

Ačkoliv se asistent Bartůňek věnoval pedagogické činnosti již od roku 1981, tak kvůli nepřízni komunistického režimu mohl obhajovat svoji kandidátskou práci teprve v roce 1989 a docenturu získat po habilitačním řízení v roce 1991.

To již pracoval jako proděkan pro rozvoj fakulty, byl zástupcem přednosta 4. interní kliniky a vedoucím lékařem oddělení akutní medicíny, o jehož vybudování se osobně velmi zasloužil.

Jako přední pedagog byl docent Bartůňek v letech 2001 – 2003 proděkanem pro studium a posléze až do roku 2016 členem kolegia děkana I. LF UK. Také v té době vedl semináře, klinické stáže a aktivně přednášel studentům medicíny i mladým kolegům v rámci postgraduální přípravy.

V letech 1995 – 2000 působil jako přednosta 4. interní kliniky, pro kterou organizoval benefiční koncerty, na nichž vystupovali takové hvězdy jako Marta Kubišová, Karel Gott nebo Lucie Bílá. A navíc v Akademickém klubu Faustova domu pořádal křeslo pro hosta, kde diskutoval s významnými osobnostmi akademického i uměleckého světa.

Pan docent Bartůňek publikoval více než 100 odborných článků a prací v našem i zahraničním tisku. Osobně však za ještě pozoruhodnější považují jeho činnost beletristickou. Již v roce 1969 vydává knihu Za džunglí je Lambaréne věnovanou zmiňované humanitární expedici českých studentů do Afriky. Osobností, která mu učarovala byl klasik českého lékařství profesor Prusík, kterému věnoval hned dvě knihy „Bojovník proti bolesti“ (1982) a „Klasik českého lékařství“ (2018).

Do širokého povědomí čtenářské obce se ale asi hlubším písmem vepsaly jeho veselé knížky o smutných věcech. Docent Bartůňek je totiž sběratelem a šířitelem historek a lékařského humoru. Jmenujme tedy knížky: Smích z poslucháren, Smích na recept, Svěřte se odborníkovi, to se nasmějete, Další prosím, To snad nemyslíte vážně, pane doktore a konečně pak Doktoři jsou taky lidi! Kdo z nás by alespoň jednu z těch veselých knížeček neznal.

Jako muž písma vedl docent Bartůňek několik let redakci Časopisu lékařů českých. A vedle samozřejmého členství v několika odborných společnostech byl rovněž členem redakčních rad takových titulů jako JAMA, Lékařské listy nebo Medical Tribune.

V uplynulém čtvrt století byl docent Bartůňek mimo jiné například členem Rady pro nadace při Úřadu vlády ČR, členem Vědecké rady I. LF, členem Etické komise ministerstva zdravotnictví, členem akreditační komise pro vnitřní lékařství. Ale pracoval aktivně i v rámci České lékařské komory jako člen naší vědecké rady a etické komise.

A tím se dostáváme k tomu, čeho si pan docent sám osobně velmi váží, k tomu, za co mu lékařská komora vděčí a za co já mu moc a moc děkuji. Mám na mysli jeho spolupráci s bývalým vedoucím oddělení vzdělávání ČLK s profesorem Radkem Ptáčkem. Kdy společně od roku 2011 organizovali celostátní konference s ústředním tématem „Etika a komunikace v medicíně“. Obsah těchto konferencí naleznete v celkem 15 monografiích, jejichž editory docent Bartůněk a profesor Ptáček byli. Společně se jim podařilo vytvořit neucelenější soubor publikací věnovaných lékařské etice. Tématy těchto konferencí a monografií byly tak těžké a závažné otázky jako Kontroverze v medicíně, Lege artis, Proměny vztahu lékaře a pacienta v moderní medicíně, Spravedlnost v medicíně, Bolest, Důstojnost, Euthanasie, ale také Soucit a Naděje v medicíně. Spolu s profesorem Ptáčkem za toto dílo právem obdrželi z rukou rektora UK v roce 2017 Cenu prof. Bedřicha Hrozného za tvůrčí počin.

Za svoji práci docent Bartůněk obdržel celou řadu ocenění. Vedle čestného členství v odborných společnostech a Spolku lékařů nemohu nepřipomenout například medaili děkana LF za zásluhy, v roce 2009 stříbrnou a v roce 2014 ještě Zlatou medaili University Karlovy. Ale pan docent si stejně tak váží toho, že v roce 2009 dostal Cenu prezidenta ČLK za přínos celoživotnímu vzdělávání lékařů. A já si vážím toho, že jsem měl čest cenu, která dnes nese jméno profesora Ptáčka, panu docentovi předávat.

Svoji aktivní činnost na 4. interní klinice VFN pan docent Bartůněk ukončil v roce 2016. Zůstává však akční v rámci celoživotního vzdělávání organizovaného naší komorou a neutuchá ani jeho činnost společenská.

Vážené kolegyně a kolegové,

zatím co u některých osobností jsem občas nevěděl, o čem v laudatiu hovořit, tak v případě docenta Bartůňka jsem měl problém zcela opačný. Co bych z jeho práce a bohatých mimopracovních aktivit mohl vynechat, abych vás příliš dlouhým projevem nenudil. Něco jsem zamlčet musel, ale taková osobnost, jakou je pan docent Bartůněk mi to jistě odpustí. Pane docente, dovoluji mi malou otázku, jak jste to všechno mohl stihnout?

Doc. MUDr. Petr Bartůněk, CSc. je zkrátka a dobře přímo renesanční postavou naší současné medicíny. Je věhlasným odborníkem v oblasti interní a intenzivní medicíny s obrovským znalostním a zkušenostním přesahem do dalších oborů. Je spisovatelem, ale také učitelem generací lékařů a lékařek i neúnavným organizátorem odborných kurzů, ale především prestižních konferencí o etice lékařského povolání. Avšak to, co považuji za ještě důležitější je fakt, že navzdory různým protivenstvím pan docent Bartůněk vždy byl, je a bude skromným a slušným člověkem ctícím vysoké morální principy našeho krásného povolání. Lékařem, který celý život pomáhá svým pacientům a kolegou, od kterého se mi ostatní můžeme učit.

Moudrost, skromnost, nezištnost a pracovitost, spolu s pevnými morálními zásadami zdobí rytíře.

Vážené kolegyně, Vážení kolegové, dámy a pánové, jsem hluboce přesvědčen, že titul Rytíř lékařského stavu náleží Doc. MUDr. Petru Bartůňkovi právem.

Vážený pane docente,

ctěný kolego Petře Bartůňku,

pasuji tě tímto mečem z autority svěřené mi našimi kolegy rytířem českého lékařského stavu. Ať i nadále stojíš věrně po boku svých kolegů lékařů v boji proti nemocem a utrpení našich pacientů.

Dámy a pánové,

prosím o potlesk pro rytíře Petra Bartůňka.

<https://www.lkcr.cz/aktuality/100579cs>